

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

פחה של תפלה וותור...

לפעמים יש לאדם קשיים, הוא מקבל מתנה או קונה דבר חדש ולפתע זה מתקלקל לו והוא מלא עגמת נפש, לפעמים אדם מצפה זמן רב לישועה ולפתע במקום שיהיה טוב נהיה לו קשה יותר, ועליו לדעת שה' בחן אתנו אם אנו מתרעמים או שאנו מרקינים ראש ומודים על כל הטוב שכן יש לנו, ובכך אנו זכאים לקבל עוד שפע ובעקד לגלות את השפע והמטמון שנמצא אצלנו בתוך הבית.

ונביא כאן ספור נפלא בענין זה כפי שהובא לשלחן המערכת:

אני ב"ה בעל משפחה ברוכת ילדים, ההוצאות של כל בני הבית גדולות וברוך השם בכל יום אני רואה סיעתא דשמיא מיחדת, בערב פסח עמדתי ממש בלי פרוטה לפורטה לא ידעתי מהיכן יהיו לי מעות להוצאות הגדולות של החג, על המקרר עמדה רשימה ארבה של קניות שהפל היה בראשי פרקים, בגוה, נעלים, אכל ושאר מצרכים יחודיים ונצרכים לחג, בנוסף על תקונים וכלי בית שונים שביתי היה זקוק להם ואני לא ידעתי אנה אני בא.

<< המשיך כעמוד ד

לקח מהפרשה

הצידה לדרך שעלינו לקחת מחג הפסח

מ'הצידה לדרך' שנטלו עם ישראל בצאתם ממצרים - מהמצות של הבצק שלא הספיק לתפח, למרות שבמדת מה זה לא שיה' לעצם היציאה ממצרים וזה לא אחד מעשרת המכות.

היות, שרצון ה' שנעשה עסק מהדברים שנראים לנו כשוליים וקטנים, שנודה לו על האכל שהוא זן אותנו במדבר, שנדע שהנסים שהיו ביציאת מצרים מלויים אותנו

בכל יום ובכל עת, לזכר שה' דואג לנו בכל פרט אפילו שהוא נראה קטן ושולי.

ולפיכך נצטוונו בתורה (שמות כב) "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לקבל תשלכון אתו" - ה' חפץ שנזכר את הנס הגדול, שביציאת מצרים לא חרץ פלב לשונו, שנעריה את הפרט הקטן והשולי הזה שיצאנו בנחת כבני מלכים, בלי לשמוע רעש של גביחות. ולדורי דורות אנו צריכים לזכר לעשות עסק מהדברים הקטנים והשגרתיים.

וזה מה שאנו אומרים בכל יום בקריאת שמע, "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך" - תאהב את ה' עם כל מה שיש לך, עם הלב עם הבריאות בגוף ונפש, עם "כל מאדך" עם בני ביתך, עם הכסף על הכל תמליך את ה', תודה לו ותתמלא <<

פרשתנו עוסקת בעבודת הכהן גדול ביום הכפורים, ונתבונן מעט בעבודת הכהן גדול ביום הקדוש ביותר, היום שמכפר על כל השנה.

"בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר". הכפרה של אהרן וביתו וכל ישראל, נעשית על ידי הקרבנות והזאת הדם על גבי המזבח, הדם הוא הנפש - הרצון שיש לכל אחד ואחד; ואת זה מביאים לפני ה', היות שתכלית ביאתנו לעולם, בכדי שנבדק בה' ונחיה אותו יתברך, בכל מעשה, בלילה למוד ותפלה, ויהיה כל רצוננו להפיר את הקב"ה וללכת בדרךיו, מתוך אהבה והכרת הטוב.

ולפיכך היו מפרישין את הכהן גדול לפני יום הכפורים, בכדי שיתבונן במהות עבודת הקרבנות ובנפלאות שבאבריהם, ועל ידי כך יעמיק בחסדי ה' שבאברי האדם, "ומבשרי אחזה אלוך" - על ידי שמתבוננים בפלא העצום שבבשר והדם מתקרבים לבוור ברוך הוא.

וזה הצידה לדרך שעלינו לקחת מחג הפסח חג האמונה, לחיות את הקב"ה על כל צעד ושעל, להודות לו על כל מאכל שהוא מכין עבורנו, על הבריאות ועל כל הטוב ולדבר מכה. ולפיכך, בפסח אנו עושים עסק בעקר

בו" תעריך את החסד שיש לך היום ברוך ה' יום יום, כל יום תמצא ותראה עוד טוב ועוד טוב וכך נהיה שמחים ומאשרים בחלקנו הטוב,

הקב"ה ברא כל אחד ואחד עם גוף ונשמה, הנשמה נמשכת לרוחניות ולדבקות בבורא בגעגועים של אהבה, ואלו הגוף נמשך לחמרינות, ומרגיש כל הזמן חסר בגשמיות, ומתאווה לעוד ועוד תאוות ורצונות, ועל האדם ליחד זמן שבו הוא עוסק בכדי להחיות את הגוף, אבל לא לשקע בכה, אלא לזכר שהעולם הזה חולף מהר מאד. כמו שהאריך בזה החובות הלכות (שער אהבת ה', א).

כאשר אדם עסוק כל הזמן להגדיל את כבודו ואת כספו, הוא עלול למצא את עצמו בסוף ימיו ריק וחסר כל, והנשמה שכלה כוספת לבורא מרגישה שלא באה על ספוקה כלל, היות שהגוף רוצה תמיד עוד ועוד גשמיות, וכאשר אדם הולך אחרי הגשמיות ומשלה את עצמו שמחר ילמד, בשבוע הבא ידבר עם הקב"ה ויעסק באהבה אליו יתברך, הוא עלול לדחות את המחר הזה עד סוף ימיו, עד היום שבו אבדו עשתונותיו חלילה. ולפיכך עלינו לקבוע בכל יום זמן, להתבונן עם עצמנו היאך אנו משקיעים את רוב כוחנו במזון הרוחני של הנשמה.

חז"ל אומרים: "אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה", האדם משקיע במה שחשוב לו, כאשר גידע שהחיים שלנו קצובים, לא נעשה עסק מזוטות, נצאל את הזמן להשקיע במה שבאמת חשוב, נשקיע במשפחה, נשקיע באשה, בילדים שה' חנן אותנו, בל נהיה כאותם אנשים ששקועים ראשם ורפם בעסקיהם ואין להם פנאי למשפחתם.

האם יש ענין לאגר כסף? נקצב לעצמנו זמן שבו אנו משקיעים בילדים ומאירים להם את קרבת ה' עלינו, הקב"ה הביא לנו מתנות גדולות על מנת שנשקיע בהם, האשה נחנה בכינה יתרה, בינה של תמימות, כאשר אנו באים הביתה ועושים עסק מחסדי ה', מהדעת של ה' שלמדנו באותו יום, זה חודר לאשה והילדים שמקבלים את הדעת הטוהרה של האב, ומכפילים אותו.

בל נעסק כל היום בבית בדברים גשמיים בלבד, בלי לקשר אותם לה'; נבוא עם הרגשה חיובית לבית, נדבר מהטוב והחסד שה' עשה עמנו, נדבר מעולם הבא; כמה שוה להשקיע בכדי לקנות חיי נצח, נשגן בבית כמה מאשר הוא האדם שעוסק בתורה הקדושה ומוציא מהלמוד ותור נתינה וחמלה, וזה מה שנקלט לילדים ונחרט בלבם הטוהר, הדומה לגיר חדש.

המורם מכל האמור: כל הבריאה כלה הנה גשמית ועבודתנו לראות ולמצא את ה' בכל דבר, כמו שאמרו חז"ל (יומא ז'): שצריך למשמש בתפלין בכל שעה בקל וחמור מהציץ, היות שבתפלין יש הרבה הזכרות, והיגו שצריך לחשב בכל יום את החסד העצום שהקב"ה עושה אתה היום, את היציאת מצרים הפרטית שלך, את הגאולה והישועה שה' ברב רחמיו יורד אליך ונותן לך כל טוב מרב אהבתו הגדולה אליך.

באהבה אליו יתברך, וצריך לדבר מכה בכל זמן בשבת בביתך ובביתך בדרך" ולשגן זאת לילדים שלנו.

שגנו גם מלשון שנים שנודה לבורא על השנים שיש לנו בפה, ואנו יכולים לאכול אפלו מאכלים קשים ולא רק מאכלים טחונים ורכים, וכן על שאין לנו שנים תותבות, אלא השנים קבועות בפנינו כל הזמן.

בשבוע זה, כאשר אנו אוכלים את סעודת השבת ובוצעים על שתי חלות טריות וריחניות, זה זמן לומר בבית איזה חסד ה' שאנו יכולים לאכול לחם עשיר, לחם טעים שה' ברב רחמיו נותן לנו. אחרי יותר משבוע שלא אכלנו חמץ, אנו צריכים להעריך יותר את חסד הלחם, לברך ברפת המזון עם פנינה של הודאה על הארץ הנפלאה ועל המזון שה' נותן לנו ברב טובו וחסדו, על הבתים שיש לנו שאנו יכולים לשבת ולאכל, לעשות עסק מהפרטים הקטנים.

וכאשר כולל ישראל הגיעו, לארץ ה' הביא להם נגעים בבתיהם, כמו שכתוב "כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם", כאשר כולל ישראל נכנסו לארץ וקבלו הכל מן המוכן, כמו שכתוב (נחמיה ט) "ויילכדו ערים בצורת ואדמה שמנה ויירשו בתים מלאים כל טוב ברות חצובים כרמים וזיתים ועץ מאכל לרב", אזי הביא להם ה' נגעים בבתים בכדי שיעריכו את מה שקבלו. כי לפעמים כאשר אדם מקבל דירה מוכנה, הוא פחות מעריך.

זה שנאמר (חבקוק ב) "כי אבן מקיר תזעק וכפסי מעץ יעננה", הקירות בבית מעידים על האדם אם הוא הודה עליהם אם הוא שבח את ה' על זה שיש לו בית והוא לא הומלס שמסתובב ברחוב, אם הוא מודה על הבורות החצובים - שבמיניו זה המקרה שאפשר לאחסן בו דברים לארץ זמן, וכן הבנאים שאפשר להניח שם את הכסף ברגע וכן הלאה. לספר ולהעריך את כל הטוב שיש לנו ולדבר מכה בבית.

וזה מהות מצות ספירת העמר, שאנו עושים עסק מהעמר מחסד האכל שה' נותן לנו, ובכל יום אנו סופרים עוד חסד ועוד חסד ללמדנו שנעשה עסק בכל יום מעוד חסד מעוד מטמון. ולפיכך ימים אלו נקראו מטמונים שגראה בכל יום עוד חסד שה' הטמין עבורנו, וכענין המטמונים שהיה בבתי ישראל, ה' חפץ שנגלה את המטמון שיש לנו בתוך הבית, שגראה כמה חסד ה' מקיף אותנו ונספר זאת מרב הערכה.

וזה מה שאנקלוס הגר מלמד אותנו להניח את היד על המזוזה מבחוץ, ולהתבונן כמה ה' אוהב אותנו ושומר עלינו בתוך הבית, ועל ידי כך נבוא לאהבת ה'. וכן שנתבונן בכל הטוב שבני בתינו עושים עבורנו שנאמר 'אשת חיל' על האשה ועל האמא שנהיה חיוביים, ונראה את כל הטוב שעושים עבורנו, ובמקום לקנטר ולהתלונן על דברים שוליים נעשה עסק מכל הטוב ונראה שאנו מלאים בטוב. נשב עם בני המשפחה, נתבונן בדבר טוב שהיה לנו באותו יום ונספר יחד אתם חסד ה'.

כמו שדוד מלכנו מלמדנו "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה

ברוך הוא משגיח ושומר עלינו מרב אהבתו אלינו, וצריך לדבר מכה כמו שאנו פותחים בכל יום את התפלה בדבריו הנפלאים של דוד מלכנו "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו: שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו".

וזה המהות של ספירת העמר לדבר מחסדי הבורא שעשה עמנו ולספר בכל יום חסד נוסף (שהעמר הנו מדה של אכל ונכלל באכל כל הטוב).

בערב יום טוב ראשון של פסח זכינו לראות את השגחת ה' על עמו ישראל, כאשר אויבי ישראל נסו לטבח ביהודים רבים שבאו להתפלל, והקדוש ברוך הוא שמר על עמו ישראל וכלי המשחית שבידי המחבלים הארורים ימ"ש לא פעלו, למרות שאחרי כמה דקות בדקו את כלי המשחית וראו שהם פועלים כראוי, אלא שבידם של אתם מרצחים ארורים זה לא פעל.

נס עצום זה מצטרף לשרשרת הנסים והשגחה שהקדוש

ברכת האילנות

ללמדנו שבמים אלו עלינו להתכונן לקבלת התורה עם בחינה עצמית על מדותינו ומעשינו ובעקר בבית פנימה.

ובכדי לזכות לכה עלינו להיות בהכנעה ולראות טוב בזולת, ההפך מבעל לשון הרע שמחמת גאותו הוא מטיל דפי באחרים; וכאשר אדם לומד תורה בדרך של עין טובה אזי התורה מצמיחה בו עוד

מדות טובות ונפשו מתרוממת.

וזה שאמרו חז"ל שהארון היה נושא את נושאו, ארון הברית - התורה הקדושה - מרימה את מי שעוסק בה, כאשר אדם לומד הוא לא עשה טובה לאף אחד אלא הוא בעצמו מרויח מכה, הוא מקבל מהתורה רכות והוא מזכה את נפשו. ולפיכך בזמן שהעביר דוד את ארון הברית ועזה החזיק את הארון, נהרג עזה מחמת שטעה לחשב שהארון צריך שישאוהו ולא הבין שהארון נושא ומרומם את האדם.

בהמשך הנביא מובא שכאשר היה הארון בבית עבד אדם הגמי ועבד נהג כבוד בארון, ובעקר נהג לפי דרכי התורה הקדושה במדות הטובות שטמונות בה והתנהג באצילות עם בני ביתו, אזי הוא התברך בשפע דרך בני ביתו; כי השפיל להכניס את ארון הברית - את פנימיות התורה לתוך ביתו - וכן דוד מלכנו הכניס את הארון לעיר דוד ולמד את כל ישראל להכניס את הארון לביתם.

במים אלו שאנו אבלים על פטירתם של כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא אנו גם בימים של הכנה לקבלת התורה, חז"ל תקנו לנו דוקא בימים אלו להתכונן שהתורה הקדושה אינה חכמה פשאר חכמות הגוים חלילה, התורה הקדושה הנה סם חיים שמעדת את נפש העוסק בה. ולפיכך תלמידים אלו

שלפי דרגתם הגדולה תורתם לא היתה להם דרך למעשה היאך לנהג בכבוד זה עם זה, נפטרו דוקא בימים אלו, בכדי ללמדנו שייסוד קבלת התורה זה חסד, עין טובה ומחשבה טובה על מי שסביבנו.

חז"ל מספרים לנו שכאשר רבי עקיבא חזר עם כ"ד אלף תלמידיו יצאה אשתו לקראתו, וכשראוה תלמידיו בקשו להודפה, מיד אמר להם הניחו לה - "שלי ושלכם שלה הוא" - רבי עקיבא שהלך ללמוד תורה מתוך שפלות וישב עם בנו בכחה עם עוד ילדים קטנים למרות שכבר היה בגיל ארבעים, רבי עקיבא ששמש את רבותיו וקנה מהם עוד ועוד תורה של חסד, הוא זכה להעביר את התורה לדורות הבאים דרך חמשת תלמידיו הגדולים.

מאיך כ"ד אלף תלמידיו לפי דרגתם תורתם לא היתה תורת חסד, וכאשר רבי עקיבא נתן לאשתו תכשיט של ירושלים מזהב כמו שאמר לה, הם אמרו לו "בישתנו רבנו", ומחמת כן הם לא זכו להעביר את התורה ונפטרו.

השיבה בחיוב ואני מהרתי להזמין את הורי בשמחה, אבי אמר שהוא מעביר לי על אתר סכום של שלשת אלפים שקל לחשבון בכדי שאוכל לקנות את צרכי החג ברוח ובשפע.

שרשרת ההשגחה לא פסקה: למחרת הודיעו בשכונתנו שיש חלקה של נעלים חדשות לילדים, ובלי הרשמה מהרתי למקום החלקה, ובסיעתי דשמתי ממש מצאתי נעלי שבת חדשות בקרטונים לכל הילדים שהיו זקוקים להן.

בנוסף קבלנו שפע של מוצרים מהקמחא דפסחא ולי לא נותר אלא לפרש ידים, לקבל את כל השפע, להרים עינים ולומר לקב"ה: אני מתבייש מכל הטוב והחסד שאתה מרעיף עלי, אני בטוח שזכות הותור והתפלה של תשב"ר הם אלו שפתחו לנו את צנורות השפע.

אני מודה לה' על כל הטוב ובעקבך על השעור באמונה ובכח התפלה שהענקת לנו בחג זה - חג האמונה.

ביום הראשון שהילדים יצאו לחפשת בין הזמנים שאלתי את בני ביתי במה אוכל לעזר, והיא השיבה שאם אוכל לקחת את הילדים למספר שעות מחוץ לבית זה יקל עליה מאד, ארגנתי את כל הילדים ואמרתי להם בשמחה והתרגשות שאנו עומדים לצאת להתפלל בקבר רחל אמנו, בלם שמחו וצהלו. ארגנתי בשקית מעט חטיפים שגשגארו לנו ממשלוחי המנות ועלינו על אוטובוס שנוסע למאמע רחל'.

בדרך הילדים השתוללו ואני השתדלתי שלא לזעזע, באשר הגענו ישבנו באיזה פנה ואמרתי לילדים שיתפללו, אחרי כמה שניות התפתח בין שני ילדים מריבה על המקום, זה טען שהפסא שלו וזה טען שהפסא שלו, הם ממש התחילו לריב ואני הרגשתי ששבולנתי פוקעת, היו לי על הלשון מלים פדרבנות, רציתי לומר להם "אתם לא יכולים דקה לשבת רגוע? תתנו לי כמה דקות להתפלל, אי אפשר אתכם".

אולם ברגע האחרון הבחנתי במצבת הקדש של רחל אמנו ופניתי לילדים ואמרתי להם: "ילדים יקרים, תסתכלו על המצבה של רחל אמנו, לא היה לרחל קל בחיים היא סבלה מאד, לקחו לה את בעלה, לא היה לה ילדים שנים רבות, אבל היא לא פגעה, היא שתקה ושתקה, היא ותרה לאחותה בשמחה ובזכות זה זכתה לכל המעלות הטובות. ילדים יקרים, בואו נלמד מרחל אמנו לוהת, להיות רגועים ושלווים, לא לריב, לסלח ולתת לאחרים גם כאשר זה קשה.

ילדים יקרים אם תותרו ה' יתן לנו כל טוב, יש לו את הכל הוא רק מחכה שנבקש ממנו, הבה נבקש בלנו שה' יפתח את אוצרו הטוב ויתן לנו בריאות ופרנסה ברוח בכדי שנוכל תמיד להודות לו מרב טוב ולעסוק בתורה בהרחבת הדעת. הרגשתי שהתפללות הללו שהתפללתי יחד עם הילדים בקעו מעמק הלב, הילדים שלפני רגע היו בסערת רגשות של מריבה ואשמה, ישבו רגועים ושלווים, המשכנו להתפלל ואחר כך שבנו הביתה.

בדרך, תוך כדי שהאוטובוס יוצא מאזור בית לחם אני מקבל שיחת טלפון מחמי, הוא שואל לשלום ולשלום כל המשפחה ואחר כך אמר לי: תקשיב חתני היקה, ישבתי וערכתי חשבון בהכנסות שלנו, התייעצתי עם הרב שלנו ויחד עם רעייתי החלטנו להעביר לה בכל חדש מה שישאר לנו מהמעשרות, כבר עכשו יש לנו סכום שברצוננו להעביר לה וכו בכל חדש כמה שישאר לי מפספי המעשרות שלא העברתי לצדקה אני אעביר לה. שמחתי מאד התרגשתי לראות את ישועת ה' ששמע לתפילתי והחיש את ישועתי, הודיתי לחמי והעברתי לו את פרטי חשבון הבנק.

עברו כמה דקות ואני מקבל טלפון מאמי, היא אמרה שהם חשבו להתארס אצל אח אחר בחג ראשון של פסח אבל מסבה מסומת זה לא מסתדר ואם מסתדר שיתארחו אצלי, אמרתי שאני אברר עם רעייתי ואשוב אליהם, רעייתי

פנינים

בכל יום ניום עלינו לספר ולהוסיף עוד טוב ולמרות שהוא קטן בסוף הוא יצטרף וישלים לנו להכנס לשער החמשים ולקבל את התורה ולהתקדש על ידה. וזה שחז"ל מאריכים לספר על אנשים שקנו את עולמם בשעה אחת, ועלינו להיות חכמים לספר ולהעריך את הזמנים הללו של הנסיונות ולעמד בהם בגבורה ובכך לזכות לכל טוב.

"בזאת יבא אהרן אל הקדש"

אפשר לבאר כמהות מצות הפרישה של הכהן גדול מביתו לפני יום הכפורים, שכאשר היה הכהן פורש מביתו, הוא היה מקבל הערכה לבני ביתו על כל הטוב שהוא מקבל מהם, היות שביום הכפורים אנו מתודים על שלא הערכנו את כל הטוב שעשה עמנו הבורא, ומחמד עיניו של האדם זו אשתו, וצריך להודות ולהכיר טובה על כך, בזמן שהאדם נשוי ורואה את גדל החסד שבדכה ולפיכך היה על הכהן המכפר להיות נשוי, שאז הוא מעריך יותר חסד זה, וכן היה הכהן מודה על החסד שיש לכל בני המשפחה.

ענין זה של עבודת הכרת הטוב, על ידי הכהן גדול ביום הכפורים, אנו רואים גם בעבודת הקטורת, שמהותה הודאה על הנשימות המתוקות שהקב"ה מנשים אותנו בכל עת ועונה.

"ואיש... אשר יצוד ציד היה או עוף אשר יאכל וישפך את דמו וכסהו בעפר"

מצות כסוי הדם זה אב שתולדותיו וענפיו מרבים, וכמוכא בירושלמי שמת מצוה כולל כל מי שצועק ואינו נענה, וזה יסוד עצום לכל אחד ואחד, שכשרואה שחברו עלול להתבזות, מיד יכסה עליו כדי שלא ישפך דמו, וכגון שחברו אמר מלה שלא במקום, ועשה את עצמו כמי שלא שמע, וכן כשהשיחה עלולה לפגוע באחד מהנוכחים שם, יפנה מיד את השיחה לדבר אחר

ודברים אלו נלמדים בקל וזכור מבעלי חיים שמתו, שהקב"ה צוה לכסות את דמם, כל שכן אדם חי שיש מצוה לכסות על בושותו.

